

Prekenverkstedet

Den Norske
Israelsmisjon

<https://www.israelsmisjonen.no/pv>

24. Søndag i treenighetstiden – søndag 8. november 2026

Søndagens tekster: Sal 126,1–6; Fil 1,2–6; Joh 6,63–69

En det er verdt å følge gjennom alt

Ved 24. søndag i treenighetstiden nærmer vi oss slutten på kirkeåret, som avsluttes med domssøndagen. Trofasthet, etterfølgelser og utholdenhet i troen er temaer som kjennetegner denne dagen. En fellesnevner for tekstene i første tekstrekke kan være betydningen av å stole på Gud og å være trofast mot ham og hans Sønn (NT), noe som gir velsignelse og del i det livet Gud gir.

Jeg vil her gå nærmere inn på evangelieteksten og teksten fra Salmenes bok. Begge tekstene egner seg godt som prekentelekter. Jeg tror at nettopp det å kombinere disse, kanskje også sammen med teksten fra Fil 1, kan gi noen spennende momenter for prekenen.

Vi tror og vet at du er Guds Hellige

Ordet perikope (fra gresk) betyr avskjæring. Det passer svært godt for å beskrive tekstperikopen for denne søndagen. Teksten er kuttet ut av en lengre og sammenhengende tekstenhet (Joh 6). Hele kapittelet er del av en forholdsvis lang sammenhengende handlings- og taleenhet som ser ut til å gå over to dager. Jeg vil trekke frem noen momenter fra den foregående teksten, som kan være med å belyse versene 63–69.

Handlingen i kapittel 6 begynner med Jesu brødunder, som siden blir til en samtale med de fremmøtte om brødet fra himmelen. Jesus sier at han er "livets brød", og videre at "det brødet jeg vil gi er mitt kjøtt, som jeg gir til liv for verden" og "Hvis dere ikke spiser Menneskesønnens kjøtt og drikker hans blod, har dere ikke livet i dere". En kan naturligvis utlede mye nattverdsteologi ut av kapittel 6 i Johannesevangeliet, men sitatene som her er nevnt, virker til å stå i direkte motsetning til det som siden står i vers 63: "Det er Ånden som gjør levende, kjøttet duger ikke." Først kan det se ut som de livgivende kreftene Jesus gir, kommer av et rent fysisk inntak av Jesu kjøtt. Siden sier Jesus at kjøttet duger ikke til noe, det er Ånden som gir liv.

Som så mye annet Jesus sier, gjelde det likevel å prøve å holde sammen to tilsynelatende motstridende konsepter. Dette var jo noe som kjennetegnet Jesus, han ville sprengte våre tilvante forståelsesrammer. Guds Sønn kommer til vår jord, hans undergjæringer, hans tale, hans død på korset og oppstandelse, var så grensesprengende at det ikke hadde gitt noen god mening om vi med enkle setninger kunne klare å fange det guddommelige mysteriet.

Likevel kan vi prøve å få vers 63 til å gi god mening også på bakgrunn av den foregående teksten.

I vers 60 ser vi at mange av disiplene som til da hadde fulgt Jesus, var opprørte over Jesu ord. At Jesus fremstilte seg selv som brødet sendt fra himmelen som har livet i seg selv, oppfattet nok mange som stormannsgalskap og gudsbespottende. Og kravet Jesus stilte om at de måtte ta del i hans kropp og blod, ble av mange opplevd som fullstendig uakseptabelt. For jøder var det naturligvis helt utenkelig å spise menneskekjøtt, men det var også forbud mot å innta blod, siden Moseloven forbød det (3 Mos 17,10–12).

Inntil nå hadde mange fulgt Jesus, og for dem hadde det vært spennende å se ham helbrede og å høre ham tale. Nå begynte Jesus å stille tydeligere krav til sine etterfølgere. Han forventet at de skulle ta fullt og helt del i hans liv, fysisk og åndelig. Kapittel 6 i Johannesevangeliet holder sammen begge disse aspektene, både den fysiske etterfølgelsen og involveringen i Jesu liv, og den åndelige involveringen i troen på ham som Guds Sønn.

I vers 63 er det heller ikke Jesu eget kjøtt han henviser til, men den kjødlige bortvendtheten fra Gud som ikke gir liv. Det kjødlige forstått som det som ikke er fra Gud, eller til Gud. Altså et bilde på en materiell verden uten ånd og en verden uten sant liv i seg.

Det som gir liv, er i stedet Jesu ord. Slik Gud Faders ord har ånd og liv i seg, og skaper liv i et livløst univers, slik har altså også Guds Sønns ord ånd og liv i seg.

Vers 64 illustrerer Jesu kjennskap til det usynlige og enda skjulte hos menneskene rundt ham. Han visste alt fra starten av at Judas ville forråde ham.

Vers 65 Jesus fremhever at ingen på egenhånd, av egen fri vilje kan komme til tro på Jesus. Dette verset kan tas til inntekt for predestinasjonslæren. På den annen side kaller Gud på alle mennesker (2 Pet 3,9). Så det er viktig å holde frem at det er Gud som fører mennesker til tro, men mennesker kan likevel velge bort Gud.

Johannes følger så opp konsekvensen av folks reaksjon som er beskrevet i vers 60, i vers 63. Her ser vi at mange av disiplene som frem til nå hadde fulgt Jesus, trakk seg unna ham. Dette var andre disipler, som vi ikke kjenner navnene på, som hadde opplevd Jesu ord som for "harde". Altså uakseptable, men også for krevende. Ord de måtte ta et tydelig valg i forhold til. Et valg som var for eller mot Jesus. Mange valgte da å ikke følge Jesus lenger.

Dersom Jesu ord om å følge ham får lyde like klart i vår tid, kan nok responsen bli den samme. Det er godt mulig å se for seg at mange i menighetene også i dag ville ha trukket seg unna Jesus og troen, hvis det blir forventet en helhjertet etterfølgelse av ham. Hvor frimodig vil vi forkynne evangeliet inn i vår tid? Skal vi være like tydelige som Jesus, eller skal vi gå mer forsiktig frem? Dette er et vanskelig spørsmål å svare på, og situasjonene vi taler inn i og folkene vi taler til, er såpass ulike at her må den enkelte be og kjenne på hva som er riktig i den sammenhengen vi står i.

I vers 67 spør Jesus de tolv disiplene direkte: "vil også dere gå bort?". Svaret deres er ikke bare en avvisning av spørsmålet og et ja til Jesus, men et uttrykk for at de ikke ser noe annet alternativ enn å følge ham. De tolv har gitt opp alt for å følge etter Jesus, og de har ingen andre å vende seg til. Men svaret "hvem skal vi gå til" er nok heller ikke bare en erkjennelse av at de opplever at de ikke har andre gode alternativer enn å følge Jesus. Det er nok også et uttrykk

for at de hadde blitt glade i Jesus og at de opplevde det meningsfullt og godt å følge ham, til tross for at det til tider også kunne være krevende.

Her i vers 70 kommer også Johannesevangeliets versjon av Peters bekjennelse "Du har det evige livs ord, og vi tror og vet at du er Guds Hellige." I Matteusevangeliet lyder bekjennelsen "Du er Den salvede, den levende Guds Sønn." (Matt 16,15). Selv om ordlyden er forskjellig fra Matteus til Johannes, kan en si at de innholdsmessig langt på vei sier det samme. Guds hellige kan forstås som "Den salvede" (Messias), og Jesus er den som har livet i seg selv, slik også Gud Fader har. Johannesteksten sier riktignok ikke her at Jesus er Guds sønn, men det skinner ellers gjennom fra de første setningene i Johannesevangeliet og helt til siste side. Det er ingen tvil om at denne erkjennelsen var noe som gradvis gikk opp for Peter, i hans disippelforhold til Jesus.

Vi kan konkludere med at disiplene valgte Jesus til tross for motstand, forvirring og usikkerhet. Dette tydelige valget for Jesus, åpnet også deres erkjennelse for at Jesus var "Guds hellige", en de for alt i verden ikke ville vende seg bort fra, men følge gjennom tykt og tynt.

Ørkenen blir til en frodig hage

Salme 126 blir regnet som en av Sionsalmene, sammen med Salme 46, 47, 48, 87, 125 og 132.

Det at Herren har vendt skjebnen for Sion, er det som danner grunnlaget for takknemligheten og gleden som denne salmen er preget av. Aller først kan det påpekes at det hebraiske ordet *shub* er infinitivsform av ordet som blir oversatt til å vende (skjebnen). Dette er altså et ord som kan forstås både i fortids-, nåtids- og fremtidsform. Bibelske kommentatorer mener at det her er gode grunner til å oversette det i fortidsformen. Da vil en også mene at dette er en salme som er skrevet etter jødernes tilbakekomst til Jerusalem og de jødiske landområdene, etter det babylonske fangenskapet.

Gleden som kommer til uttrykk i denne salmen, kan tilskrives to forskjellige ting; enten gjenoppbygningen av Jerusalem og tempelet (på Sion) eller tilbakekomsten til Sion og landområdene rundt. Det er også mulig å tenke seg at begge disse aspektene regnes med i "å vende skjebnen for Sion" og gleden som jødene da kjente på.

I denne salmen trekkes også folkeslagenes pris av Herren inn, for at han har vendt skjebnen for jødene (vers 2b). En lovprisning som også jødene selv tar del i (vers 3). I salmen er altså folkeslagenes og jødernes lovprisning av Herren samstemt. En felles lovprisning av Israels og hele verdens Gud som vi i dag ser få eksempler på.

Selv om en også i dag kan se tilbake på jødernes tilbakekomst til Israel og Jerusalem, så er det langt vanskeligere å se en felles lovprisning av vår felles Gud på bakgrunn av dette, snarere tvert imot. Det er nok rettere å si at dette har skapt fordømmelse av jødene blant folkeslagene og igjen bidratt til en fornyet antisemittisme, også blant mange kristne. Som kristne kan vi be og arbeide for at Guds virke i historien heller vil føre til en felles pris av Bibelens Gud. En lovprisning på bakgrunn av Guds innfridde løfter, som kan dra alle mot Gud og hans sønn, Jesus Kristus.

Bilde som blir brukt i vers 4, er et sterkt bilde på hvordan Gud kan velsigne. Når det en sjelden gang regner i Negev ørkenen, blir de tørre elveleiene med ett fylt av sterke strømmer med vann. Dette fører så til at ørkenen over natten blir til en fargerik hage. Det spirer og blomstrer og fugleflokker slår seg ned i det som nylig var en ørken. Det som så tørt og dødt ut, blir da

forvandlet til liv og overflod. Det en ikke trodde kunne være mulig, det gjør Gud mulig, slik han gjorde da jødene fikk vende tilbake til sitt land (i både bibelsk tid og i nåtid).

Versene 5 og 6 er en sterk påminnelse om at Gud ikke glemmer sitt folk (både jøder og kristne), verken da eller nå. De som holder seg til Gud, kan ofte oppleve gråt og tårer, men Gud er en Gud som fremfor alt velsigner.

Glede over å høre Herren til

Å være utholdende i troen i tunge tider, kan være krevende. Det så vi også i evangelieteksten at etterfølgelse av Jesus kunne være. Også jødefolket har opp gjennom tidene opplevd smerte og gråt, men de har også erfart Guds velsignelser. Disiplene opplevde i særlig grad at velsignelsen ved å følge Jesus, langt oversteg tårene som fulgte med. Etter Golgata fikk de i fullt monn erfare at de høstet med jubel. Også vi har all grunn til å glede oss og juble over velsignelsen det er å høre Jesus til. Glede er en del av kjernen i det å høre Herren til (Fil 4,4).

Noen ganger sår gjerne også vi Guds ord med tårer. La oss be om at vi også kan se en stor innhøstning til Gud rike og kunne juble over den.

Torbjørn Nedrebø

Sogneprest i Hafrsfjord menighet

tn473@kirken.no